

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus V. De Magistris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

causa subsit, sive non, quia cum sit supra jus humanum, non requirit causam, ut illud tollat, quamvis ab omni noxa causa cum salvet. Et deinde sufficit sola voluntas, quam ponit scientia, quæ nisi effectum consequeretur, videretur ludere & nihil agere voluisse, quod non decet Principem, cujus beneficia debent habere effectum. Suarez. *ibid.* *num.* 13. & 14.

TITULUS IV.

Ne Prælati vices suas vel Ecclesie
sub annuo censu
concedant.

SUMMARIUM.

1. Communicatio jurisdictionis Ecclesiastica & constitutio Vicariorum pretio est simoniaca.
2. Clericatus sive auditoratus Camera an recte pretio committatur?

Actus jurisdictionis Ecclesiasticæ non tantum fori interni, verum & externi pretio æstimari citra Simoniam non posse, dictum *Tit. superiori n. 22.* Et hoc, sive sint actus contentiosæ jurisdictionis, sive voluntariæ. * Unde actus communicandi jurisdictionem spirituales sunt materia Simoniacæ, ita ut illos pretio æstimare sit contra jus divinum, quia venderetur quid ordinatum ad spirituales ac supernaturalem finem per se & primò. Hinc Episcopus prohibuit Vicarios pretio constituere, qui pro certa quantitate jurisdictionem exerceant, aut Archidiaconorum vices subeant, in terminandis Ecclesiæ causis. Quod olim quidem fuisse usitatum apparet *ex c. 1. & 2. h. t.* postea verò ut simoniacum prohibitum, sub pœna privationis jurisdictionis & potestatis conferendi, *d. c. 1. & 2.* non tamen tam ipso facto, quam per sententiam, uti clarè apparet ex verbis istorum textuum, quæ sunt futuri temporis Navar. *Conf. 1 n. 2. h. t.* Videtur & consuetudinis fuisse, licet pravæ, & enormis, ut eam vocat Pont. & contra SS. Patrum institutiones inductæ ab eis, quid omne pium & honestum judicent,

quod est utile. Sacerdotibus sub annuo pretio committere regimen Ecclesiæ unde id ipsum omnibus modis prohibetur *h. tit.* subjuncta optima ratione, quod dicitur clericorum sub annuo mercede venale committitur, ad æternæ retributionis præmium comparatio non habeatur.

Dubitari posset, An rectè in Camera Clericatus, sive Auditoratus, ut vocat Camera pretio committatur? Resp. Dico non aeri isto munere: prius est jurisdictionis spiritualis, alterum emolumentum temporale ejus administratione proveniens. Illud vendi nequit citra Simoniam juris divini, hoc se nude spectatum vendibile est, nisi quod merè temporale. Dico, per se non vendibile: quia ut conjunctum isti jurisdictioni, tamquam consequens ex illa, pretio vendi nequit citra labem, quod etiam ipsa dictio spiritualis venderetur juxta *can. 1. p. obiter l. 9. 3.* Suarez de Simonia *c. 20. n. 1.* ne labe itaque partem fructuum istius muneris sibi reservat Pont. separando emolumentum ab ipso, ut potest, secundum dictum *Tit. prox. num. 44.* Unde nihil omnino includit, sub annuo censu Ecclesiæ possessiones [illæ enim veniunt nomine Ecclesiæ, in quo jus sit mentio in *c. fin. h. t.*] alicui elocantur res ea sit merè temporalis: ut rectè illi Ecclesiæ rectorem velit compelli ad vendendum contractum, & secundum tenorem conventum permittere conductorem possessionem possidere.

TITULUS V.

De Magistris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi.

SUMMARIUM.

1. Pro licentia docendi pretium dari non debet non est simoniacum.
2. Docentes & Auditorum causa oblationum suorum fructus integre percipi debent.
3. Pro gradu licentia aus Doctoratus licentia pretium.
4. An pro opera ac labori tradendi fructus

5. Et quid de Theologica doctrina?

6. Pretium accipere pro consilio dando nihil continere iniustitiam.

Quia, secundum dicta spiritualia in pactum deduci non possunt, quaeritur hoc Tit.

1. An pro licentia docendi pretium accipi aut dari possit, citra labem? *Causa dubitandi in eo est, quod Pont. pro ista licentia pretium accipi prohibeat, & acceptum restitui velit, *cap. 2. h. 1.* sub iuncta ratione, *Gratis accepistis, gratis date*. Verum ista prohibitio Pont. non eo tendit, quod id sit simoniacum; uti nec poena privationis beneficii, quae eos manet, qui idoneae personae licentiam docendi sine pretio deagant, *c. 1. & 3. h. 1.* Cum nihil spirituale vendatur, ut patet ex dictis: sed eo, quod iniustitiam continet, denegare licentiam docendi idoneo, pretio non numerato, propterea quod ea res reddunt in gravamen & decentum & discentium, cum essent docti potius invitandi ad docendum. Qua de causa Pont. ut horum necessitas sublevetur, & discere volentibus sit facilior via ad scientiam adsequendam, mandat assignari beneficia docentibus ad convenientem sustentationem, qui ejus Ecclesiae Clericos & alios pauperes gratis doceant, *d. c. 1. h. 1.*

2. Hae & docentes integrè fructus suos percipere voluit in *c. fin. h. 1.* simul & studiorum causa ablegatos, usque ad quinquennium, ut docti sicut stellae in Ecclesia Dei fulgeant, & alios ad iustitiam erudire valeant. Imò & istis subministrari necessaria à Praelatis & Capitulis, si proventus eorum non sufficiant, mandat ibidem Pont. Quod spectant privilegia hujus Universitatis per Martinum V & Eugenium IV. data, quibus concessum docentibus & discentibus in ea, ut integros fructus beneficiorum suorum percipiant; qua tamen in re Praelati & Capitula non raro se praebent difficiles, quo jure ipsi viderint. Voluit autem Pont. in *c. pen. h. 1.* in Metropolitana Ecclesia & Theologum eligi & Grammaticum, si sumptus suppetant. In praedictum finem decrevit & Trid. Sess. 23. c. 18. de reform. in majoribus Ecclesiis, quatenus feruat facultates, ali aliquot pauperiores pueros, quos spes est futuros aliquando utiles Ecclesiae, & tonsura ac veste clericali utentes religiosè educari.

Quaeritur autem, An pro gradu Licentiae aut Doctoratus licitè accipiatur pretium? R. Videri posse, non licitè accipi, eo quod datum videatur recipi pro licentia docendi ad quam ordinatur gradus iste; hoc autem est prohibendum, si non ut simoniacum; saltem ut iniustum, cum à radice cupiditatis videatur procedere *c. 3. h. 1.* & abusus quidem sit spiritualis jurisdictionis; praecipue quia gradus iste per potestatem spirituales sit institutus, confertur enim auctoritate Pontificia. Quibus non obstantibus, probabilis est, hujusmodi gradus nihil continere spiritualitatis, atque ideo non esse materiam Simoniae, si pretium pro eis detur, nea tantum in modum stipendi ad silentium pro labore, verum etiam per modum pretii & contractus onerosi; cum gradus nihil aliud sit, quam publicum testimonium scientiae studio & labore quaesitum, & approbatio ad officium docendi, consulendi, curandi, & similia, cum quibusdam privilegiis, facultatibus, commodis, honoribus temporalibus. Ut titulus sive habitus, quae nomine gradus seu magisterii significatur, sit pretio aestimabilis, non minus quam ipsa doctrina, in qua fundatur. Ita suarez de Simonia *cap. 18. num. 15* Nihil refert, quod collatio sive institutio istius gradus sit a Pont. cum non omnia ab eo descendencia sint spiritualia. Imò & temporalia ille interdum instituit ad splendorem & utilitatem rerum spiritualium, quae eo ipso non possunt dici ita adnexa spiritualibus, ut sint materia Simoniae, nisi speciali jure sit prohibitum ea vendere. Quod non invenitur in istis gradibus, nec possunt hic applicari, quae habentur *d. cap. 3. & aliis locis h. 1.* cum ibi agatur de danda licentia docendi à Praelatis & Capitulis, atque ita auctoritate quadam spirituali; ut ea res videatur continere aliquem abusum potestatis Ecclesiasticae, si pretium interveniat. Unde & jura prohibentia exactiones & contributiones pro recipiendis personis ad sedes & munera Ecclesiastica, *c. cum in Ecclesia 9. sup. tit. prox.* non pertinent ad hos gradus, nec de iis mentionem ullam faciunt. Quod ita procedet non tantum in Jure & medicina, verum & in Theologia; nam & in ea Magisterium non minus est temporale quid, quam in aliis sci ntiis.

Tte Alia

4. Alia quaestio est, An liceat propter scientiam & doctrinam pretium exigere: Resp. Secundum substantiam nec jure nec facto à possidente vendi posse, ita scilicet, ut in alium physice transeat, & per se illam perficiat, cum nequeat ab uno in alium transferri; nam ut animus & intellectus transferri nequeunt, ita nec potentia & actus iis inhaerentes. Tantum esse quaestione quoad actus & opera talis scientia, velut artem tradendi scientiam ejusmodi: ut solum dubitetur, an quid labis contineat vendere operam & laborem adjunctum. Quod licet videri possit, ex eo, quod doctrina & scientia sit quid spirituale; non tamen aliter, quam quod in animo & intellectu sedem habeat, non per influxum, & effectum, sed per generalem concursum labore & studio comparata. Ut non possit dici ponere alicuius materiae religionis, atque ita nec materiae Simoniae cum mercede temporale pro temporali detur, opera scilicet & industria in tradendis scientiis. Imò posito quod talis scientia sine ullo labore esset parata, vel à Deo per accidens infusa, nec simoniacum quid, nec injustum aut illicitum, per se loquendo, illius usum & doctrinam vendere, juxta condignam aestimationem talis operis; quia non ideo magis spiritualis ejusmodi doctrina, aut alicuius valoris vel aestimationis, quod principium ejus miraculose sit collatum, cum nihilominus maneat naturale; & valor rei non attendatur ex modo, quo comparata est, & an pretio an sine pretio, sed ex intrinseca natura & valore suo, juxta communem aestimationem, quem servando nulla committeretur injuria; excedendo verò possit committi, quod ultra, quam valet, opera aestimetur, contra justitiam commutativam. Hinc Magister cui constitutum condignum stipendium, ut omnes gratis doceat, peccatum injustitiae committet, exigendo à discipulis aliquod pretium, secundum *c. 1. & ibi DD. b. t.* Nisi extra ordinem docueris, nam pro extraordinaria lectione, quae non comprehensa est pacto, nihil injusti potest dici committere, cum hujusmodi actus non ponat materiam Simoniae. Potest & augmentum pretii esse immune ab omni vitio Simoniae & injustitiae, si doctrinae nobilitas vel eximia personae petita id mereatur licet non sit major, sed minor aut etiam nullus; nam do-

ctrina ex objecto redditur dignior, & condigne prout vendibilis est, reddatur etiam majoris aestimationis. Ex parte etiam profectus docentis plurimum augetur doctrinae utilitas nata ex auctoritate docentis, merito considerabilis ad pretii aequalitatem, qua de re, ut de aliis huc spectantibus, latè Suarez, *c. 3. n. 4. p. segg.* & Binsfeld *ad Ru. r. b. 1. Notab. 8.* Quae ita omnino procedunt in aliis scientiis, ut in Medicina.

Dubitatur, An idem sit dicendum de Theologia? R. Aliquos velle, pro eius tradenda utilitatem pretium accipere esse simoniacum. Fundamentum est, quod sit supernaturalis, non verificetur circa principia fidei & rationis, sed circa doctrinam. Et facit: quod D. Paulus, *ad Rom. 12. & ad Ephes. 4.* inter ministros Ecclesiarum numerat Pastores & Doctores: ut si ministerium Ecclesiasticum habeant actus tradendi doctrinae istius pertineat ad Simoniam. Vitiis contrarium communis obtinuit, etiam quod actus talium Magistrorum docentium sint naturales, & naturali modo cooperentur ad hoc, ut auditores discant, sive ad istum finem sit naturalis, sive supernaturalis, quia non videtur ipse ad sensus, qui non est docentium labor & opera tantum, qui non est minus estimabilis, quam aliarum scientiarum. Quod magis & in Scholis Theologiam docentibus adpretium est stipendium. Ita Suarez, *c. 1. n. 4. p. segg.* Binsfeld *ad loco vers. Major autem, Lys. 1. 3. dubit. 13.*

Ex dictis patet, nihil simoniaci aut immunditiae continere, pretium accipere pro docendo non tantum in Jure & in Theologia, quod illi actus sunt naturales, & conditio vel scientia per se non incidentaria; usque doctrinae Theologiae in his actibus merè naturalibus, & qui tantum sunt ad instructionem intellectus, vel temporalem utilitatem, pretio aestimari potest contra omnem noxam. Quod & procedit, quando consilium datur à Theologo ad parandam conscientiam: nam licet actus possit esse spiritualis, cum tendat directe ad salutem animae si tamen sistat consilium in pura instructione intellectus, non potest esse materia Simoniae, quandoquidem ista instructio non sit minus naturalis, quam si daretur in omni-

ria merè speculativa, cum operetur Theologus tradendo con hium ut magister humanus. Et sic indistinctè à Doctoribus pro consiliis quid accipi posse citra labem tradit Nav. in Summa c. 23 n. 100. Suar. d. c. 18. n. 18. & 15. Secus esset, si si. ret per modum exhortationis, quod pertinet ad discretionem spirituum ut cum datur ad judicandum de aliqua vocatione, an sit à Deo nec ne, vel revelatione, an sit à bono vel malo spiritu, & similibus, quæ pendunt magis ex peculiari directione & illuminatione divina, & quadam spirituali experientia, quàm ex doctrina, licet illa coadjuvet. Ut in ejusmodi consiliis non sit expectanda retributio aliqua temporalis à timoratis, cum spirituale quid sapiant, atque ita ponant quamdam Simonæ matciam Suarcz d. loco citato, 21.

TITULUS VI.

De Judæis & Saracenis.

SUMMARIUM.

1. Iudaorum & Saracenorum nomine qui veniunt.
2. Iudæis quatenus habitare inter Christianos liceat.
3. Eorum familiaritas & cohabitatio interdicta Christianis.

IN Deum peccatur à Judæis & Saracenis, ratione infidelitatis. * Iudæorum nomine veniunt, qui lege veteri utentur s. Christum negant esse Deum; Saracenorum vero omnes qui in gentiliū cœcitate perdurantes idolis servant, impia Mahometi dogmata sectantes Azor. Inst. Moral. p. 1. lib. 3. c. 23. qu. 4. Nominis originem alii aliunde petunt, quæ de re Cov. 4. Var. c. 9.

His etiã liceat habitare inter Christianos, 2. citra compulsionem ad suscipiendam fidem, sive in se, sive in liberis, c. sicut 9. h. t. synagogas suas habere, veteres restaurare, non etiam novas extruere. cap. consuluit 7. h. t. l. fin. Cod. eod. cœtemonibus & exercitiis suis uti, citra scandalum tamen Christianorum, c. 4. h. t. Clem. un. eod. quo modo non procedunt in publicum die

Passionis Dominica, nec habent ostia & fenestras apertas die Pentecostes. c. 3. & 4. & c. in nonnullis 15. §. in diebus h. t. His, inquam, etsi liceat habitare inter Christianos * familiaritate tamen eorum & cohabitatione Christianis etiam servis est interdictum, sub poena excommunicationis, c. Iudæis. & c. ad hac 8. h. t. ne, ut fieri ad solet, consuetudine in eorum errores trahantur, secundum illud. Qui claudo cohabitavit, claudicare discit; qui tangit picem inquinatur ab ea. Unde ut faciliè dignoscantur, diceret à Christianis v. ste uti jubentur, d. c. 15. Officium nullum inter Christianos exercere permittuntur, & quòd fortè susceperunt dimittere coguntur, cum omni emolumento inde percepto, punito eo, qui officium talibus commisit, c. cum sit 10. h. t. Si reddituum collectionem Judæus emerit, ei præficiendus Christianus, ne per Judæum contingat Christiano alicui gravamen, c. penult. h. t. Baptizatum aut baptizari volentem prohibentur emere, retinere, Baptismum servi aut libertorum impedire, aut aliquem ad Christi fidem convolantem circumcidere, sub poena prescriptionis bonorum & exsilii, l. Iudæi 16. h. t. Servum Christianum si quem habeat, venalem jubentur exponere intra tres menses, redimendum duodecim solidis aureis, c. fin. h. t. Alias servo privantur, qui perducitur ad libertatem, & pretio, uti & scienter servum Christianum comparans servitii causa, d. c. fin. Cum iis qui agunt hostiliter, omne commercium Christianis est prohibitum, & subsidii alienius præstatio, sub poena excommunicationis & privationis bonorum, c. 6. & c. quod olim 12. h. t. jure civili sub poena amissionis bonorum & ultimi supplicii, C. quæ res exportari non deb. h. t. Conversionis tamen gratia cum iis conversari, aut ad eos proficisci redimeutorum captivorum causa pium est, cap. quam sit 10. cum e. seq. h. t.

TITULUS VII.

De Hæreticis

SUMMARIUM.

1. Hæresis quid, & Hæreticus quis dicendus.
2. Poena hæreticorum. I. Excommunicatio.

Tit 2

3. II.